

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

Poznań, 17 sierpnia 2023 r.

PS-III.431.10.2023.4

**Pani
Iwona Suchorska - Kurzawa
Dyrektor
Domu Dziecka**

Książenice, ul. Dożynkowa 1A
63-520 Grabów nad Prosną

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań
tel. 61 854 1825, fax 61 854 1544

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: ps@poznan.uw.gov.pl
www.obywatel.gov.pl, infolinia tel. 222 500 117

I. Dane identyfikacyjne

Zakres kontroli (w tym: podstawa prawna, okres objęty kontrolą)	<p>Kontrola w trybie uproszczonym na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., poz. 1720) (zwanym dalej <i>rozporządzeniem</i>) i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477).</p> <p>Stan faktyczny został oceniony pod kątem zgodności z ww. ustawą w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym kontrolą.</p> <p>Zakres kontroli obejmuje realizację wybranych zadań ww. Jednostki w zakresie zgodności z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawarty w upoważnieniu Wojewody Wielkopolskiego nr 122/2023 z dnia 27 czerwca 2023 r., znak: KN-II.0030.122.2023.1.</p> <p>Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.</p>
Jednostka kontrolowana	<p>Dom Dziecka w Książenicach, zlokalizowany pod adresem: Książenice, ul. Dożynkowa 1A, 63-520 Grabów nad Prosną, w dalszej części dokumentu określany także w skrócie: „Placówką”, „DD” lub „Jednostką”.</p>
Kontroler/ Kontrolerzy	<p>Zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, Delegatura w Lesznie, w składzie: Alicja Moder – starszy inspektor wojewódzki, kierownik zespołu inspektorów, Anna Grabarska-Łyskawka – inspektor wojewódzki.</p> <p>Kontrolujący złożyli oświadczenia, że nie istnieją okoliczności uzasadniające wyłączenie ich od udziału w niniejszej kontroli.</p>
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	<p>Czynności kontrolne w siedzibie Placówki przeprowadzono w dniach 3 oraz 11 lipca 2023 r.</p>
Kierownik jednostki kontrolowanej	<p>Pani Iwona Suchorska – Kurzawa – Dyrektor Domu Dziecka w Książenicach.</p>

Na podstawie § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę (...) oraz art. 197d ust. 1 ww. ustawy przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

II. Ocena kontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

Kontrola w trybie uproszczonym została zarządzona w związku z wpływem do Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu pisma z Biura Rzecznika Praw Dziecka dotyczącego możliwości nieprawidłowości w sprawowaniu opieki nad wychowankami DD.

Kontrola została przeprowadzona w oparciu o następujące procedury i metody:

- pozyskano pisemne oświadczenia, wyjaśnienia i zestawienia od Dyrektora Placówki p. Iwony Suchorskiej - Kurzawa oraz od wychowawcy - koordynatora i pracownika socjalnego Placówki;
- przeanalizowano wybraną dokumentację będącą w posiadaniu Placówki, w tym: dokumentację kadrową i księgową;
- przeprowadzono oględziny Placówki;
- przeprowadzono ankiety wśród wychowanków Placówki.

Biorąc pod uwagę, stwierdzone podczas kontroli, działania Domu Dziecka w Książenicach zgodne z obowiązującymi przepisami, jak i działania naruszające przepisy, działalność Jednostki w obszarze objętym kontrolą oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

W związku z nieprawidłowościami **wydano zalecenia pokontrolne**.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości.

Organem prowadzącym Placówkę jest Powiat Ostrzeszowski.

Jednostka działa na podstawie decyzji Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2021 r., znak: PS-III.9423.24.2021.5 w sprawie wydania Powiatowi Ostrzeszowskiemu na czas nieokreślony zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego pod nazwą Dom Dziecka w Książenicach z liczbą miejsc 14.

Standard opieki i wychowania oraz zaspokajanie potrzeb dziecka i respektowania jego praw

1. Oględziny Placówki.

Podczas kontroli dwukrotnie przeprowadzono oględziny pomieszczeń DD, w tym pokoi wychowanków, pomieszczeń sanitarnych oraz pomieszczeń wspólnych. Z oględzin sporządzono „*Protokoły oględzin*”, które zostały podpisane bez zastrzeżeń przez Dyrektora DD oraz wychowawcę – koordynatora 11 lipca i 13 lipca br. i stanowią załączniki do niniejszego wystąpienia.

Oględziny 3 lipca 2023 r. wykazały, że we wszystkich pokojach mieszkalnych ściany były zabrudzone i wymagały odświeżenia. W jedynym pokoju mieszkalnym na I piętrze ściana przy framudze drzwi była uszkodzona na całej długości, meble były zniszczone, a szafa odzieżowa miała popisane fronty. W pokoju widoczna była zabrudzona podłoga. Leżały m.in. okruchy i kępa włosów. Śmieci były widoczne także pod szafą. W chwili oględzin w toalecie przypisanej do tego pokoju nie było papieru toaletowego, a w łazience, z której korzystają mieszkańcy tegoż pokoju, na suficie widoczna była wilgoć. Ponadto 2 z 6 wieszaków na ręczniki przymocowanych do ściany było oderwanych, a w kabinie natryskowej uszkodzony był wąż od prysznic.

W pokojach mieszkalnych na II piętrze:

- w jednym pokoju mieszkalnym tapicerka krzesel była zabrudzona z zaciekami;
- w drugim pokoju mieszkalnym panował nieład i bałagan;
- w trzecim pokoju mieszkalnym również panował nieład, biurko nosiło wyraźne ślady zużycia i było brudne. Ponadto w chwili przeprowadzania oględzin na podłodze przy łóżku wychowanek rozsypana była duża ilość białego proszku (jak wyjaśniono - preparatu na mrówki) i leżało kilka martwych insektów, a obok znajdowały się pozostałości po obcinaniu włosów;
- w czwartym pokoju mieszkalnym także panował nieład i bałagan. Na podłodze były porozrzucane rzeczy, a na biurkach pozostawione brudne naczynia. Stwierdzono uszkodzenie mocowania boku jednego łóżka oraz uszkodzenia jednej pufy (ślady przypalania). Wychowanek spał w łóżku przykryty brudną pościelą bez powłoczki. Podłoga była zabrudzona. W oknie znajdowała się siatka przeciw owadom z uszkodzeniami, które uszczelniono skarpetkami.

Ściany aneksu kuchennego także były zabrudzone i wymagały odświeżenia. W II części aneksu – części wypoczynkowej - narzuta rozścielona na sofie oraz poduszki były zabrudzone.

W pomieszczeniu „Świetlica” było nieschludnie, a ściany pomieszczenia wymagały odświeżenia.

Na piętrach oraz na półpiętrze zagospodarowano miejsce na obuwie wychowanków. Część widocznego obuwia nosiła ślady znacznego zużycia.

W trakcie drugich oględzin pomieszczeń DD, w dniu 11 lipca br.:

- Pokój mieszkalny trzyosobowy chłopców na I piętrze – wyposażenie i stan pokoju w porównaniu z poprzednimi oględzinami - bez zmian. Podłoga w pokoju była mniej zabrudzona niż w trakcie oględzin 3 lipca br., ale nadal były widoczne śmieci pod szafą.
- Toaleta przypisana do ww. pokoju – w toalecie dostępny był papier toaletowy, którego w trakcie oględzin 3 lipca br. brakowało.

Pokoje mieszkalne na II piętrze:

- Pokój mieszkalny trzyosobowy chłopców – wychowankowie zamieszkujący pokój byli w trakcie urlopowania, jak w trakcie pierwszych oględzin, w związku z czym odstąpiono od powtórnych oględzin.
- Pokój mieszkalny trzyosobowy dziewcząt – na podłodze leżały okruchy, ręcznik i wieszak na odzież. W pokoju panował zaduch. Toaletka z kosmetykami była bardzo brudna.

- Pokój mieszkalny dwuosobowy dziewcząt – łóżko piętrowe, na górnej części porozrzucana odzież. Na podłodze było brudno, leżały okruchy i puste opakowania po różnych przedmiotach. Na szafkach znajdowały się talerze z resztkami żywności (resztki tortu i zeschnięte ciastka). W pokoju panował zaduch.

- Pokój mieszkalny trzyosobowy chłopców – na parapecie znajdowały się resztki papierosów i popiół. Na biurku pojemniki po zjedzonych jogurtach, dzbanek po wypitym napoju, brudne talerze. Na podłodze okruchy i zabrudzenia. Przy drzwiach stało wiadro z mopem.

Wobec powyższego, stwierdzić należy, że Dom Dziecka w Książenicach nie zapewnia w pełnym zakresie właściwego standardu pomieszczeń, co jest **niezgodne z § 18 ust. 3 pkt 1-5 ww. rozporządzenia.**

(akta kontroli str. 5-9)

2. Kwalifikacje kadry

Od 1 stycznia 2022 r. Pani Iwona Suchorska – Kurzawa, jako Dyrektor placówki obsługującej DD, tj. Domu Dziecka w Ostrzeszowie, kieruje Jednostką. Kwalifikacje Dyrektora zostały pozytywnie zweryfikowane podczas kontroli w trybie zwykłym w 2022 r. (sprawa prowadzona pod znakiem: PS-III.431.21.2021.4.10) Dodatkowo sprawdzono aktualną zdolność do kierowania placówką opiekuńczo – wychowawczej, potwierdzoną zaświadczeniem lekarskim ważnym do 24 listopada 2024 r. Nadto, zgodnie z nowelizacją ww. ustawy ustalono, że Dyrektor została negatywnie zweryfikowana w bazie danych Rejestru Sprawców Przepięststw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

Kwalifikacje Dyrektora są zatem **zgodne z art. 97 ust. 3 ww. ustawy.**

(akta kontroli str. 10, 11)

Dyrektor przedstawiła ewidencje pracowników, którzy wykonują swoją pracę na rzecz dzieci przebywających w Placówce. Z ewidencji wynika, że w dniach kontroli w DD na podstawie umowy o pracę zatrudnieni byli: wychowawca – koordynator, starszy wychowawca, wychowawca i 3 osoby na stanowisku młodszego wychowawcy. Ponadto na podstawie umowy zlecenia zatrudnione były 3 osoby na stanowisku wychowawcy. Z wychowankami pracują również specjaliści: pedagog, psycholog oraz główny specjalista pracy socjalnej.

Wszystkie osoby zatrudnione w Placówce i pracujące z dziećmi legitymowały się kwalifikacjami wymaganymi na zajmowanym stanowisku, co jest **zgodne z art. 98 ust. 1 pkt 1, 2, 3 i 6 ww. ustawy.** W teczkach osobowych wszystkich pracowników znajdowały się aktualne zaświadczenia lekarskie potwierdzające zdolność do pracy w placówce opiekuńczo – wychowawczej na zajmowanym stanowisku, co jest **zgodne z art. 98 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy.** Ponadto z oświadczenia każdej z osób wynikało, że nie jest i nie była ona pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zwieszona ani ograniczona, wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, co jest **zgodne z art. 98 ust. 3 pkt 1–3 ww. ustawy.**

W trakcie kontroli ustalono, iż pracownicy Domu Dziecka w Książenicach zostali negatywnie zweryfikowani w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, co było **zgodne z art. 98 ust. 3 pkt 3a ww. ustawy.**

(akta kontroli str. 12-85)

3. Wychowankowie umieszczeni w Placówce.

W Placówce prowadzona jest ewidencja wychowanków, która zawiera imię i nazwisko dziecka, datę i miejsce urodzenia dziecka, adres ostatniego miejsca zamieszkania dziecka oraz aktualny adres zamieszkania rodziców dziecka lub jego opiekunów prawnych, co jest **zgodne z § 17 ust. 5 ww. rozporządzenia.**

W pierwszym dniu kontroli, tj. 3 lipca 2023 r. ewidencja wychowanków DD obejmowała 14 wychowanków, co było **zgodne z art. 95 ust. 3 ww. ustawy** oraz treścią decyzji Wojewody Wielkopolskiego w sprawie wydania zezwolenia na prowadzenie Placówki.

W dniach kontroli w DD przebywało jedno dziecko w wieku poniżej 10. roku życia, w związku z przebywaniem w Placówce jego rodzeństwa, co było **zgodne z art. 95 ust. 2 ww. ustawy.**

(akta kontroli str. 86-93)

W trakcie kontroli przedstawiono tygodniowe harmonogramy pracy wychowawczej z okresu od 27 marca do 9 lipca 2023 r.

Wychowawcy pełnią dyżuryienne w zróżnicowanych godzinach, tj. dyżuryienne 12-godzinne (od 8.00 do 20.00) lubienne poniżej 12 godzin (np. od 13.00 do 20.00, od 8.00-16.00, 8.00 do 18.00 i inne) oraz dyżuryienne nocne, trwające od godziny 20.00 do 8.00, z jednostkowymi dniami w badanym okresie, kiedy dyżur nocny przekazywany był o godzinie 22.00. Analiza *Harmonogramów pracy wychowawczej* z okresu od 27 marca 2023 r. do 9 lipca 2023 r. wykazała, że na dyżurze planowana jest zawsze obsada co najmniej jednego wychowawcy w każdym z ww. przedziałów czasowych. Zwiększenie obsady do dwóch wychowawców ma miejsce zazwyczaj w godzinach popołudniowychienne dyżuru. Powyższe było **zgodne z § 10 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia.**

(akta kontroli str. 94-108)

4. Zapewnienie zaspokojenia wybranych potrzeb wychowanków Domu Dziecka w Książenicach w odniesieniu do pisma z Biura Rzecznika Praw Dziecka.

W trakcie kontroli, tj.: 3 i 11 lipca 2023 r. zostały przeprowadzone anonimowe ankiety wśród wychowanków przebywających na terenie DD (w sumie 4 dzieci).

(akta kontroli, str. 109-128, 129-134)

W ankietach dzieci zostały zapytane o sposób zapewniania przez Placówkę wybranych potrzeb wymienionych w § 18 ust. 1 ww. rozporządzenia i o kwestie wskazane w ww. piśmie z Biura Rzecznika Praw Dziecka, tj.:

- 1) *wyżywienia dostosowanego do potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych oraz stanu zdrowia;*
- 2) *dostęp przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów.*

Dom Dziecka przedstawił *Umowę na świadczenie usług gastronomicznych* w zakresie przygotowania z własnych produktów usługodawcy posiłków dla wychowanków DD. Zgodnie z treścią umowy jej wykonawca zobowiązał się przygotowywać posiłki codziennie, na bieżąco, ze świeżych produktów z uwzględnieniem ewentualnych diet i zaleceń lekarskich. Ponadto, zgodnie z ww. umową, wymagane jest urozmaicenie posiłków z uwzględnieniem świeżych sezonowych warzyw i owoców zgodnie z przedstawionym jadłospisem. Posiłki zobowiązano się dostarczyć w ściśle ustalonych porach dnia do siedziby Jednostki, tj.: śniadanie 6.30-9.00, obiad 13.00-16.00 i kolacja 17.00-18.30 z wykorzystaniem przeznaczonych do tego celu pojemników, zabezpieczających przed wylaniem i wychłodzeniem, spełniających wymogi sanitarno – epidemiologiczne. Ilość potrzebnych posiłków zgodnie z treścią ww. umowy jest weryfikowana przez usługodawcę telefonicznie z jednodniowym wyprzedzeniem do godziny 16.00. Przedstawione jadłospisy tygodniowe z okresu od 27 marca 2023 r. do 30 kwietnia 2023 r. przewidują 3 posiłki dziennie, tj.: śniadanie, dwudaniowy obiad i kolację. W ramach każdego z posiłków określono skład produktów i ich gramaturę.

(akta kontroli, str. 109-128, 135-149)

Pierwszego dnia kontroli w kuchni Placówki stwierdzono obecność m.in.: herbat, w tym owocowych, granulowanych i czarnych, kawy, kakao, przypraw, cukru, masła, płatków śniadaniowych, cebuli. W chlebaku na szafce znajdował się chleb. W dostawczym pojemniku – 2 bułki. W lodówce były: wędliny, boczek, ogórki zielone, pasztety, serki topione, pomidory, parówki, ugotowany makaron, masło, drożdże, konserwy rybne, papryka konserwowa, ogórki konserwowe, musztarda, mleko. W zamrażalniku znajdowały się 2 mrożone chleby, knedle i pierogi z truskawkami oraz masła. Ponadto na stole kuchennym na talerzu było kilka kawałków ciasta typu „Murzynek”.

W pomieszczeniu określonym jako „Skrytka” znajdowały się m.in.: jajka, herbaty, 2 rodzaje dżemów, konserwy rybne, pasztety, mleka, przyprawy, ogórki konserwowe, makarony, ryże, kasze (gryczana, jęczmienna, kaszka manna), cukier, ciastka.

(akta kontroli, str. 150-152)

Pierwszego dnia kontroli, tj. 3 lipca br., około godziny 11:45 dostarczono catering z obiadem i artykułami spożywczymi. Wychowankowie zapytani, czy wiedzą co jest dziś przewidziane na obiad stwierdzili, że nie wiedzą. Dalej powiedzieli, że nie jedzą obiadów o określonej godzinie tylko jak komu pasuje. Poinformowali też, że w soboty przywożone są dwa zestawy obiadowe, jeden na sobotę, a drugi już na niedzielę. Wyrażali niezadowolenie, że ostatnio 3-4 razy w tygodniu była zupa pomidorowa. Zglądając w pojemniki z przywiezionym obiadem, podali inspektorom skład posiłku: zupa krupnik, mięso typu schabowy z serem i pomidorem, ziemniaki i surówka.

Razem z obiadem dostarczono do Placówki także inne produkty żywnościowe w ramach cateringu, tj.: szynkę z indyka, opakowanie salami, 2 mleka, 2 serki wiejskie, 2 twarogi półtłuste, 6 pomidorów oraz 10 bananów.

(akta kontroli, str. 150-152)

Podczas drugiego dnia kontroli, tj. 11 lipca 2023 r. w aneksie kuchennym stwierdzono m.in.: sok o smaku malinowym, masło, mleko, kawę, herbaty. W chlebaku znajdowało się kilka kromek chleba, w pojemniku transportowym do pieczywa znajdował się chleb i 5 bułek. Na stole stały 4 talerze z ciastem i słodyczami (ciastka, cukierki, wafelki i czekolada). Wychowawca – koordynator poinformowała, że w dniu wczorajszym przy cieście wraz z wychowankami obchodziła swoje urodziny. W lodówce znajdowały się: masła, konserwy rybne, drożdże, serek topiony, ogórki konserwowe, papryka marynowana, mleka, ketchupy, musztarda, pomidory, szczypiorek, 2 rodzaje szynki, parówki, ciasto francuskie, stoik bigosu, kapusta kiszona, mleko zsiadłe, 2 opakowania twarogu półtłustego. W zamrażalniku: pierogi truskawkowe, masła, lody. W szafce nad chlebakiem znajdowały się chałki.

Na stole stał karton z dostarczonymi produktami w ramach cateringu. Dostarczono: 10 hermetycznie zapakowanych hamburgerów drobiowych w bułkach, masło, szynkę, 5 bananów, 2 litrowe kartoniki mleka, 10 pomidorów, ser żółty oraz serek topiony. Ponadto dostarczono termos z zupą i kontener z drugim daniem na obiad, który czekał na przyniesienie do aneksu przy wejściu do Placówki. Jedna z wychowanek rozłożyła dostarczone pożywienie do szafek i lodówki.

(akta kontroli, str. 8, 9)

Spośród ankietowanych wychowanków jedna osoba oceniła, że posiłki są smaczne, ale często jest pusta lodówka, druga natomiast wskazała, że posiłki są smaczne, ale nie zawsze. Jedna osoba oceniła, że ilość jedzenia jest dla niej wystarczająca. Trójka wychowanków oceniła, że ilość jedzenia nie jest dla nich wystarczająca i dodali: „nie mogę zamówić w cateringu bo jest ograniczona kwota”, „często nie ma pieniędzy, a wychowawcy i tak twierdzą, że mamy co jeść”, „mało jest na tyle osób”. Dalej wychowankowie wymienili produkty, które na co dzień znajdują się w lodówce, tj.: masło, mleko, szynka, pomidory, ogórki, cebula.

(akta kontroli, str. 109-128)

W protokole z zebrania społeczności Placówki z dnia 23.03.2023 r. wychowawca - koordynator odnotował m.in.: „(...) *przypomniałam [wychowankom], że zawsze mogą podać inną propozycję potraw, które aktualnie przywozi catering. Stwierdzili, że nie chce im się niczego pisać i ma zostać tak jak jest. Powiedziałam, że w ten sposób niczego nie zmienię. Doszli do wniosku, że i tak każdy z nich lubi coś innego, więc niech tak zostanie (...)*”.

(akta kontroli str. 153-161, w tym 157)

Biorąc pod uwagę powyższe i to, iż kontrola DD była niezapowiedziana, podczas której dwukrotnie (3 i 11 lipca br.) dokonano oględzin wyposażenia Placówki w artykuły spożywcze, uznaje się, iż w obszarze zapewnienia wyżywienia Jednostka działa **zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia**.

Wszyscy ankietowani wychowankowie stwierdzili, że w DD przez całą dobę mają dostęp do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów, co było **zgodne z § 18 ust. 1 pkt 9 ww. rozporządzenia**.

(akta kontroli str. 109-128)

3) *pokrywania kosztów przejazdu do i miejsca uzasadnionego pobytu poza placówką opiekuńczo – wychowawczą (...);*

Wychowankom zadano w ankietach pytanie o to, kto płaci za bilety przejazdu gdy wyjeżdżają poza DD. Jeden z wychowanków odpowiedział: „*nie wyjeżdżam*”, jeden: „*nie wiem*”, kolejny: „*czasami płaciliśmy sami*” i jeden: „*często placówka, ale zdarzało się, że ja*”.

(akta kontroli, str. 109-128)

Wychowawca – koordynator przedstawił informację dotyczącą pozyskiwania i wydatkowania środków na potrzeby wychowanków. Zgodnie z informacją raz w miesiącu pobierana jest zaliczka. Wydatki ponoszone z tych środków potwierdzane są fakturami, przekazywanymi na koniec miesiąca do księgowości Domu Dziecka w Ostrzeszowie, jako jednostki obsługującej DD, celem rozliczenia otrzymanych środków. Wychowawcy dokonują również zakupu niezbędnych rzeczy dla wychowanków na fakturę, gdzie formą zapłaty jest przelew.

(akta kontroli, str. 162)

Prezentowano zestawienia zaliczek za okres kontroli, w tym przykładowe rozliczenie pobranej zaliczki kwietniowej w kwocie 3.000 zł. Zaliczkę pobrano 26 kwietnia 2023 r. Wśród dokumentów dołączonych do rozliczenia znajdowały się m.in.:

- rozliczenie za przejazd jednego wychowanka do domu rodzinnego w dniach od 27 kwietnia 2023 r. do 26 maja 2023 r. w kwocie 120 zł. Pod dokumentem znajduje się podpis wychowanka i wychowawcy pobierającego zaliczkę. Do dokumentu dołączono 15 biletów;
- rozliczenie za przejazd drugiego wychowanka do domu rodzinnego w dniach od 20 kwietnia 2023 r. do 22 maja 2023 r. na kwotę 82,10 zł. Pod dokumentem znajduje się podpis wychowanka i wychowawcy pobierającego zaliczkę. Dołączono 13 biletów;
- rozliczenie za przejazd trzeciego wychowanka do domu rodzinnego w dniach od 24 kwietnia 2023 r. do 22 maja 2023 r. na kwotę 100,25 zł. Pod dokumentem znajduje się podpis wychowanka i wychowawcy pobierającego zaliczkę. Dołączono 10 biletów;
- rozliczenie za przejazd czwartego wychowanka do domu rodzinnego w dniach od 28 kwietnia 2023 r. do 21 maja 2023 r. na kwotę 166,32 zł. Pod dokumentem znajduje się podpis wychowanka i wychowawcy pobierającego zaliczkę. Dołączono 4 bilety;
- pokwitowanie dopłaty do wycieczki wychowanki na kwotę 50 zł.

Kwoty rozliczenia przedstawionych dokumentów pokrywały się z kwotą dołączonych biletów. Ponadto z pobranej kwoty zakupiono m.in.: odzież dla wychowanków (bluzy, majtki, bokserki, stopki damskie i męskie, t-shirty, spodnie), klapki basenowe, kosmetyki.

Nadto, Placówka przedstawiła „*Rejestr wyjść wychowanków w Domu Dziecka w Księżenicach*”. W Rejestrze wpisywana jest data, imię i nazwisko wychowanka, godzina wyjścia, uzgodniona godzina powrotu, faktyczna godzina powrotu, cel wyjścia poza Placówkę oraz podpis wychowanka i wychowawcy. Zgodnie z wpisami wychowankowie generalnie respektują przedział czasowy dwóch godzin na wyjście poza Placówkę, ale w ankietach i rozmowach zgłaszają, iż czas możliwy na wyjście poza DD jest zbyt krótki.

Zatem uznano, że w badanym obszarze Placówka działa **zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 14 ww. rozporządzenia.**

(akta kontroli, str. 109-128, 163-208)

W kwestii zapewnienia dzieciom szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych

W Placówce Zarządzeniem Nr 3/2022 Dyrektora Domu Dziecka w Książenicach z dnia 3.01.2022 r. wprowadzono *Regulamin wychowanków Domu Dziecka w Książenicach*. W Regulaminie tym określono prawa i obowiązki wychowanków oraz nagrody i konsekwencje za nie wypełnienie obowiązków. Zapisano m.in., iż wychowankowie mają prawo przedstawiania wychowawcy prowadzącemu, specjalistom, Dyrektorowi Domu oraz pozostałym wychowawcom i pracownikom Placówki swoich problemów oraz uzyskania od nich pomocy, odpowiedzi i wyjaśnień. Ponadto, do korzystania z pomocy wychowawców i specjalistów w rozwiązywaniu wszelkich sytuacji trudnych, problemowych i konfliktowych, które go dotyczą.

(akta kontroli, str. 209-212)

Wychowankom zadano w ankietach pytanie o to, czy mogą wyrażać opinie na temat codziennych spraw w życiu DD. Poza jednym wychowankiem, pozostała trójka udzieliła negatywnej odpowiedzi. W trakcie kontroli wychowawca-koordynator przedstawił 9 protokołów z zebrań społeczności Placówki, które odbyły się w ostatnim czasie, tj. od stycznia do lipca 2023 r., z których wynika, iż wychowankowie nie lubią lub nie chcą współpracować z kadrą wychowawczą. W protokołach znalazły się zapisy, iż wychowankowie nie chcą zebrań społeczności Placówki oraz że „wszystkie pytania zadają na bieżąco i nie potrzebują do tego zebrania” lub „bez sensu są takie zebrania i to co ma do powiedzenia to mówi od razu”. Opisano sytuacje, że wychowankowie w trakcie zebrania wstawali i je opuszczali, twierdząc, że takie zebrania są „bez sensu”. Odnotowano, że wychowankowie w trakcie zebrań deklarowali, że nie mają tematów do omówienia, a na pytania, czy mają jakieś pytania czy tematy do omówienia, odpowiadali, że nie.

W związku z powyższym uznano, że Jednostka respektuje prawo dziecka do informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, **zgodnie z art. 4 pkt 8 ww. ustawy**.

(akta kontroli, str. 109-128, 153-161)

Wychowankowie zapytani w ankietach, czy czują się bezpieczni w swoim pokoju, wszyscy odpowiedzieli - „nie”. Trójka z czwórki ankietowanych wskazała, że czują się podsłuchiwani, że brakuje odpowiednich zabezpieczeń w drzwiach, jedna osoba, że ma poczucie braku intymności, i jedna - że ma poczucie braku prywatności. Zapytani, czy czują się bezpiecznie podczas korzystania z łazienki i toalety, jedna osoba wskazała, iż czuje się bezpiecznie, a trójka, że nie. Jedna osoba oceny negatywnej nie uzasadniła. Dwoje pozostałych podało, że: „drzwi mi otwierają”, „brak intymności”.

Dalej zapytano wychowanków o ich relacje z wychowawcami. Dwójka dzieci oceniła, że wychowawcy w stosunku do wychowanków zachowują się „niezbyt dobrze”. Jeden z nich dopowiedział: „poniżają nas przy każdej sytuacji i obrażają”. Kolejna dwójka relacje z wychowawcami oceniła, jako „złe” i dopisała: „[wyraz nieczytelny], poniżanie, szarpnięcie mnie”, „są wakacje, nie chcą wypuszczać [za spóźnianie się poprzedniego dnia], wyłączają Internet, niektórzy wychowawcy przeklinają”. Następnie wszyscy wypełniający ankietę podali, że w związku z wypowiedzianą przez nich opinią mieli kiedyś nieprzyjemności i je wymienili: „kary, nagany, upomnienia, niechęć i wytyki ze strony wychowawców,

niesprawiedliwe traktowanie" (2 osoby), *„dodatkowe dyżury porządkowe, kary, nagany, upomnienia, niesprawiedliwe traktowanie*" (1 osoba), *„kary, nagany, upomnienia, niesprawiedliwe traktowanie, pogadanki*" (1 osoba).

Wychowankowie zapytani o to, czy w trakcie pobytu w DD użyto wobec nich obraźliwych określeń, odpowiedzieli: 3 osoby - „Tak”, a 1 - „Nie”. Osoby, które odpowiedziały „Tak” wskazały, że obraźliwego określenia użył wychowawca: „Pani XXX (imię) (2 osoby), wychowanka (1 osoba) i Dyrektor (1 osoba).

Połowa z ankietowanych wychowanków odpowiedziała twierdząco na pytanie, czy w DD spotkali się ze zjawiskiem wymuszania lub zastraszania. Wychowankowie w ankiecie wskazali, iż zjawiska te były w formie: wyłudzenia pieniędzy, odbierania rzeczy siłą, zmuszania do wykonywania czegoś wbrew woli, pogroźek, wyzwisk, naruszanie cielesności, bicia (2 osoby).

Na pytanie, czy w DD jest ktoś, kogo się wszyscy boją, wychowankowie odpowiedzieli, że „nie” (3 osoby), a 1 osoba dopowiedziała, że jest ktoś taki i podała z imienia dwóch wychowawców „XXX i XXX” (imiona), dopisując: *„(...) nie wiem, ale czuje się źle w ich towarzystwie”*.

Dalej wychowanków zapytano w ankiecie o to, czy w ostatnim czasie doznali przemocy w DD. Dwoje wychowanków odpowiedziało, że „Nie”, a dwójka, że „Tak”, z których jedna osoba wskazała, że była to „przemoc fizyczna ze strony wychowawczyni”, a druga: „przemoc psychiczna ze strony wychowawców”.

Żadne z ankietowanych dzieci nie odpowiedziało, że czuje się dobrze w tym DD. Odpowiedzieli: *„moje potrzeby nie są tutaj zaspokajane, panuje tutaj wroga atmosfera, czuje się nieszanowany/nieszanowana*" (1 osoba), *„nie zgadzam się z pobytem w tym miejscu, czuje się nieszanowana/nieszanowany, boję się tu być*" (1 osoba), *„moje potrzeby nie są tutaj zaspokajane*" (1 osoba), *„nie zgadzam się z pobytem w tym miejscu, moje potrzeby nie są tutaj zaspokajane, panuje tutaj wroga atmosfera, czuje się nieszanowana/nieszanowany*" (1 osoba).

Dalej ankietowani wymienili, czego najbardziej nie lubią w DD, tj.: *„organizacji dnia, atmosfery, pani [tu imiona dwóch wychowawczyń], Dyrektor*" (1 osoba), *„atmosfery*" (1 osoba), *„braku czasu dla siebie*" (1 osoba), *„obowiązków, organizacji dnia, braku czasu dla siebie, atmosfery*" (1 osoba).

Wychowankowie w ankietach dokończyli zdanie: *„W Domu Dziecka najgorzej czuję się, gdy...”*: *„siedzimy cały czas w placówce i nigdzie razem nie wychodzimy”, „jestem z kimś pokłócona”, „są wyjścia poza teren tylko na 2 godziny”, „jest p. Dyrektor”*. Na zakończenie ankiety wskazali kwestie, które ich zdaniem wymagają poprawy/zmiany. I tak: *„zachowanie p. [podane imię wychowawcy] bo myśli, że ona tu rządzi oraz godziny wyjść, żeby były dłuższe”, „(...) aby można było się wypisywać na 3 godziny, a nie na dwie”, „wszystko”, „godziny wyjść, wychowawców, Dyrektora i inne zasady”*.

(akta kontroli, str. 109-128)

W Placówce Zarządzeniem Nr 5/2022 Dyrektora Domu Dziecka w Książenicach z dnia 3 stycznia 2022 r. wprowadzono „Procedurę reagowania na przemoc w Domu Dziecka w Książenicach”.

(akta kontroli, str. 213-225)

W odniesieniu do powyższego Dyrektor DD 20 lipca 2023 r. poinformowała, że: „*nie otrzymała żadnych sygnałów o stosowaniu przemocy wobec dzieci, ani od samych dzieci, ani od pracowników placówki, w tym specjalistów. W placówce funkcjonuje skrzynka pocztowa, do której wychowankowie mogą anonimowo wrzucać wypełnione ankiety dotyczące przemocy lub listy (...). W związku z powyższą (...) informacją, że wychowankowie w ankietach wypowiedzieli się o stosowanej wobec nich przemocy i wskazali personalnie osoby, zgodnie z obowiązującą Procedurą reagowania na przemoc w Domu Dziecka w Książenicach, w dniu dzisiejszym przeprowadzę wśród obecnych w placówce wychowanków anonimowe dwie ankiety stanowiące załączniki do obowiązującej Procedury*”.

(akta kontroli, str. 226)

Z analizy wyników ankiet wynika, że działanie Placówki w zakresie zapewnienia dzieciom poczucia bezpieczeństwa oraz podstawowego prawa do wychowania w stabilnym środowisku wychowawczym jest **niezgodne z art. 4 pkt 4 ww. ustawy** oraz **§ 13 ust. 2 pkt 1 ww. rozporządzenia**. Ponadto nie zapewnia się wychowankom zaspakajania ich potrzeb społecznych w zakresie akceptowanych społecznie form komunikowania się z innymi osobami, co jest **niezgodne z art. 93 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy**.

W toku kontroli Dyrektor DD przedłożyła również informację, w której poinformowała o wynikach zastosowanej ww. Procedury reagowania na przemoc... oraz ankiet w jej ramach przeprowadzonych. Z informacji wynika, że wychowankowie jako potencjalnych sprawców przemocy fizycznej i psychicznej podali jedną z wychowanek oraz wychowawczynię, która już nie jest zatrudniona w DD. Negatywnie wypowiedzieli się także o zachowaniu innej wychowanki Placówki, która z uwagi na swój stan zdrowia może sprawiać problemy wychowawcze. Dyrektor podała także, że w ankiecie wychowankowie nie podali danych osobowych wychowawców przejawiających zachowania agresywne, dlatego też nie ma możliwości wyciągnięcia wobec nich konsekwencji personalnych i karnych.

(akta kontroli, str. 227-228)

Wskazać należy, że sytuacja, w której wychowankowie wprawdzie mogą wyrażać swoje opinie podczas wspólnych spotkań społeczności Placówki, jednak nie czują się na tyle bezpiecznie aby w anonimowej ankiecie wskazać z imienia i nazwiska pracowników DD, którzy ich zdaniem stosują wobec nich przemoc oznacza, że wychowankowie nie czują się w Placówce bezpiecznie i nie czują, aby ich potrzeby, w szczególności emocjonalne, były zaspokajane. Wychowankowie ci również mogą nie odczuwać w tym kontekście wsparcia ze strony specjalistów Placówki, skoro z oświadczenia Dyrektor wynika, że nie zgłaszali oni żadnych niepokojących sygnałów w tej kwestii.

Na tym kontrolę zakończono.

Dokonano wpisu do „Książki kontroli” pod nr 2.

IV. Uwagi i wnioski.

Biorąc pod uwagę ustalenia poczynione przez zespół inspektorów podczas kontroli rekomenduję:

1. udział kadry w szkoleniach podnoszących ich kompetencje w zakresie pracy opiekuńczo – wychowawczej, w szczególności w zakresie komunikacji werbalnej i niewerbalnej z wychowankami,
2. prowadzenie działań wychowawczych z wychowankami w kierunku wypracowania u nich poszanowania mienia Placówki, tak aby wychowankowie na miarę swoich możliwości troszczyli się o mienie Domu Dziecka i jego estetyczny wygląd, starali się o utrzymanie czystości i porządku na jego terenie, w szczególności w swoich pokojach mieszkalnych,
3. zapewnić wychowankom możliwość swobodnego, ale racjonalnego gospodarowania czasem wolnym poza Placówką przez okres dłuższy niż 2 godziny dziennie.

V. Zalecenia pokontrolne.

W związku z stwierdzeniem nieprawidłowości w funkcjonowaniu Placówki oraz w realizacji zadań określonych w ww. ustawie i ww. rozporządzeniu, zalecam:

1. **zapewnić odpowiedni standard pokoi mieszkalnych wychowanków i innych pomieszczeń wspólnych poprzez: usunięcie stwierdzonych w trakcie oględzin zabrudzeń ścian i podłóg, wymianę uszkodzonych mebli, sprzętów i tekstyliów, stałe utrzymywanie porządku w pokojach i innych pomieszczeniach, usunięcie wilgoci na suficie w łazience, naprawę lub wymianę wieszaków przyściennych na ręczniki, zgodnie z § 18 ust. 3 pkt 1-5 ww. rozporządzenia,**
2. **realizować zadania Placówki przestrzegając prawa dziecka m.in. do: stabilnego środowiska wychowawczego, zgodnie z art. 4 pkt 4 ww. ustawy oraz zapewniać każdemu dziecku poczucie bezpieczeństwa, zgodnie z § 13 ust. 2 pkt 1 ww. rozporządzenia,**
3. **zapewnić dzieciom w Placówce wychowanie i zaspokojenie potrzeb społecznych w szczególności poprzez edukowanie w zakresie akceptowanych społecznie form komunikowania się z innymi osobami, zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy.**

VI. Pozostałe informacje.

Niniejszy dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Domu Dziecka w Książenicach, drugi pozostawiono w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Treść wystąpienia pokontrolnego podlega udostępnieniu, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.) kontrolowana Jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa powyżej przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana Jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.) kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1 ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1.000 zł do 15.000 zł.

Wystąpienie zawiera 14 stron.

z up. Wojewody Wielkopolskiego
(-) Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Dokument sporządziła:
Anna Kościańska
Inspektor wojewódzki
15 marca 2024 r.